LATEXOS 21

SEGUNDA EDICIÓN

28.02-28.03

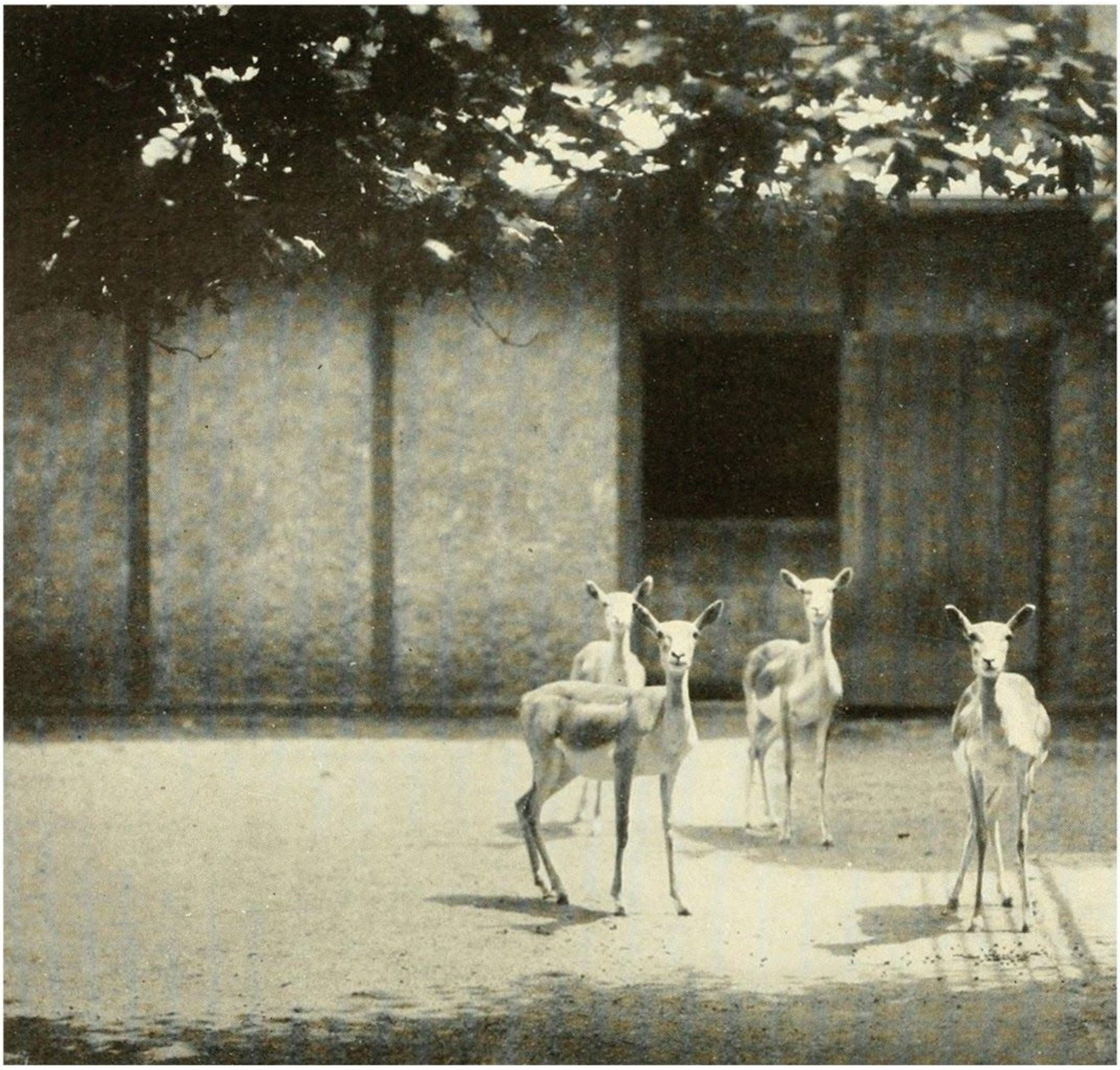

vertixe sonora 10 anos

vertixesonora.net

Actividade subvencionada polo Ministerio de Cultura e Deporte

GOBIERNO DE ESPAÑA MINISTERIO DE CULTURA Y DEPORTE

Xacobeo 2021

Concello de Lugo

sacem

DEPUTACIÓN PONTEVEDRA

O sistema eléctrico do corazón bate unhas 115.000 veces ao día, unha media de 80 veces por minuto, 42 millóns de veces ao ano, e ao longo dunha vida media latexará máis de 3.000 millóns de veces sen descanso. Sendo a saúde a pedra angular na que se asenta a nosa prosperidade, que se pode esperar cando un virus microscópico provoca un cataclismo a escala planetaria e certifica o perigo que corre a nosa propia supervivencia?

A confianza no coñecemento ilimitado, o optimismo tecnolóxico desbocado e a ausencia total de críticas sobre o modelo de desenvolvemento que situaron a humanidade na actual encrucillada amosa importantes fisuras. Que resolverá a inseguridade, a desorientación que nos desacouga impregnando a nosa ollada de temor e estrañeza?. De xeito evidente somos conscientes dos enormes retos que encaramos, mais dubidamos da nosa capacidade para dar respostas a todos os problemas humanos. Non temos máis opción que re-configurar a nosa relación co mundo, construíndo unha nova forma de escoitar, de ver e de comprender. E non é a primeira vez que acontece. Mutamos.

Parece que percibíramos por vez primeira aos seres que latexan con nós e nos miran con expresión atenta e cautelosa. Están máis próximos. Seremos quen de establecer agora relacións máis tolerábeis? Unha mestura de tristeza e fraxilidade na súa pose traduce medo e nerviosismo. A qué velocidade latexará o seu desvalemento?

O corazón que máis latexa nos animais é o dos paxaros: o loro, a galiña o pardal o canario o colibrí teñen 320, 390, 850, 1.000 e 1.200 pulsacións por minuto respectivamente. A musaraña ten o récord absoluto dos terrestres: o seu corazón chega aos 1.100 latexos por minuto. No extremo oposto a tartaruga con só 20 (lixeiramente superior á taxa dos peixes). O elefante non máis de 30 batidos, o cabalo arredor de 40, o touro 60, o porco 80 (igual ca o ser humano). Cans e gatos poden chegar a 120 pulsacións por minuto. A balea azul padece bradicardia extrema tendo só dous latidos por minuto nas longas inmersións (ao emerxer, a velocidade acelera a case 40 latexos).

A Vertixe Sonora o corazón vaille a mil. Porque neste ano xacobeo 2021 celebramos 10 anos dende a nosa primeira aparici·n p¼blica! Foi aló polo 2011, o 18 de xullo no CGAC, unha institución coa que sempre mantivemos unha ligazón especial, co programa *"=LJALG +GFG;JGE9* e música de Pablo Arcent (España), Sergio Blardony (España), Diana Rotaru (Romanía), Junghae Lee (Suíza), Füsun Koksal (Turquía), Franck Bedrosian (Francia) e Ramón Souto (España). Dende aquela data desenvolvemos máis de 175 concertos, comisionamos e estreamos 192 novas composici·ns de 155 creadores e creadoras de 37 pa²ses, traballamos con múltiples institucións internacionais, editamos 3 discos, participamos en 3 documentais, xiramos por Asia, América, Latinoamérica e Europa, sempre explorando diferentes formatos e xéneros coa investigación sonora en primeiro termo... E agora, neste estado de excepción, cumprimos anos con certa melancolía, conscientes de que as prioridades están noutro lugar, mais coa certeza do poder que tivo e ten a cultura para levantar o ánimo e impulsar a supervivencia, iniciamos os festexos coa presentación da segunda edici·n do programa ***9L=PGK UT** en Lugo.

En *9L=PGK UT medimos as palpitacións do mundo reflexionando sobre a conexión coa natureza e cos cambios nos modos de habitar o territorio a través da experimentación sonora e a exploración emocional, subliñando a capacidade da música para activarnos e poñernos en relación. A emerxencia climática e social obriga a facernos comunicables sen perder independencia, criterio, rigor ou agudeza, contribuíndo á cohesión social a través do arte.

Serán tres concertos:

O primeiro deles #F;JM;ADD9<9 para dous pianos o domingo 28 febreiro §s 19:00h. Explorando as posibilidades do intercambio cultural entre España e Xapón acolle música de Toshio Hosokawa (Xapón, 1955), Jos® Mar²a S§nchez-Verd¼ (España, 1968) Noriko Miura (Xapón, 1968) e Jacobo Gaspar (España, 1975) para amosar os paralelismos entre o camiño Shikoku (séc IX) e a Ruta Xacobea (séc VIII). Dous camiños de culto, estudo e introspección que procuran unha conexión profunda, complexa e sensible, coa natureza.

Con música de Fernando Garnero (Argentina, 1976), Jo«o Quinteiro (Portugal, 1984) Mauricio Pauly (Costa Rica, 1976) e Pedro Garc²a Velasquez (Colombia, 1984) +=EGJA9K H=J<A<9K reflexiona sobre a perda de identidade e o vínculo co pasado, nun presente que nos arroia con forza, e cunhas prácticas culturais que nos desconectan da historia. Será o segundo concerto o domingo 21 de marzo §s 19:00 horas.

No derradeiro concerto, +MJEMJAG FG KGDHGJ marabillámonos da complexidade no comportamento colectivo de aves, insectos e peixes, entre outros. Se a tradición de pensamento occidental define ao animal dun xeito esencialmente negativo, desprovisto de todo o que se considera que é propio "do home", neste concerto, tomando como referencia a danza dos chirlomirlos, G EMJEMJAG FG KGDHGJ equipáranse os patróns de intelixencia colectiva e de afluencia que xorden das interaccións locais entre individuos. +MJEMJAG FG KGDHGJ celebrarase o domingo 28 Marzo §s 19:00 horas e estrea mundialmente cinco pezas musicais de Felipe de Almeida Ribeiro (Brasil, 1980), Federico N¼¶ez (Arxentina, 1976), Jerem²as Iturra (Chile, 1983), Juan Camilo Hern§ndez (Colombia, 1982) e Hugo G·mez-Chao (España, 1995) que tamén dirixe o concerto.

PROGRAMA DE CONCERTOS

Domingo 28 de febreiro ás 19:00 horas.

Encrucillada

Domingo 21 de marzo ás 19:00 horas.

Memorias perdidas

Domingo 28 de marzo ás 19:00 horas.

Murmurio no solpor

Conservatorio Profesional de M¼sica Xo§n Montes de Lugo.
Retransmisi·n en directo v²a streaming a través das redes sociais e a nosa web.

O programa de concertos acompañarase dunha serie de actividades de dinamización da escoita con estudantes da comarca.

Kūkai, 空 海, (774–835)

Concerto 1. Domingo 28 Febreiro ás 19:00 horas

Encrucillada para dous pianos

かへり見れば　!9F<G EAJ=A ;9J9 9LJŮKꟷ
行きあひし人　G @GE= ;G IM= E= ;JMR9J9ꟷ
霞み けり　=KN9=;ƌJ9K= F9 Fƌ:G9

Masaoka Shiki (1867-1902)

1@ACGCM &=FJG, o camiño Shikoku, a ruta dos 88 templos budistas na máis pequena das illas do arquipélago nipón ten a súa orixe no século IX. Consiste nunha peregrinación circular de 1.400 quilómetros de lonxitude nun entorno natural espectacular, moi apreciado por persoas que procuran unha conexión fonda, complexa e sensible, coa natureza. Atribuída a Kūkai, 空 海, (774–835) monxe xaponés, funcionario público, erudito, poeta e artista, famoso como calígrafo e enxeñeiro e fundador da corrente Shingon; Camiño de culto, estudo e introspección, o **1@ACGCM &=FJG**, doce séculos despois, mantén a súa esencia para o medio millón de persoas que o percorren cada ano.

Como na *OML9 69;G:=9*, no ***1@ACGCM &=FJG*** pódese percorrer un tramo específico, pero a diferenza doutras vías non ten un comezo nin un final estritos. O habitual é camiñar no sentido das agullas do reloxo, simbolizando as distintas etapas do proceso de meditación que, en paralelo ao camiño físico, percorre o peregrino ("espertar, disciplina, iluminación e nirvana"). O templo Ryozenji na cidade costeira de Naruto, famoso polos seus xigantes remuíños en cada cambio de marea, tende a considerarse como o templo número 1; sendo o 88 o de Okuboji, situado na cidade de Sanuki, cuxa contorna está declarada paisaxe sonora de Xapón pola musicalidade única das súas campás.

O dispositivo instrumental, dous pianos, representa precisamente a Galicia e a illa de Shikoku en Xapón despregando a ollada de tres compositores para reflexionar na dicotomía filosófica, que establecen o Camiño de Santiago e a ruta de peregrinación xaponesa.

As dúas rutas de peregrinación crúzanse en 2015 a través dunha irmandade chamada a aumentar o entendemento mutuo e os intercambios culturais. Xapón e Galicia, que malia a abismal distancia física teñen tantas características comúns na paisaxe, na hospitalidade ou no seu respecto polas tradicións, suman o espírito de concordia das súas rutas nas que o paso dos camiñantes ao longo dos séculos enriquece as súas aldeas.

Toshio Hosokawa (Xapón, 1955) *7GJM FG CMFA* [País da noite] (1981) 2 pianos
José María Sánchez-Verdú (España, 1968) *JIMAL=;LMJ9K =F :J9F;G =F=?JG* (2009) 2 pianos amplificados
Noriko Miura (Xapón, 1968) *8O=A M?=F · "GMK GDDGK* (2014/17) 2 pianos
Jacobo Gaspar (España, 1975) *,njCQnj;@nj Ê *A:JG <= #K;GAL9K ''* (2020) 2 pianos

*Estrea absoluta. Encomenda de Vertixe Sonora

VERTIXE SONORA David Durán, Haruna Takebe *HA9FGK*

Músicos colombianos do Val do Cauca

Concerto 2. Domingo 21 de marzo ás 19:00 horas

Memorias perdidas para ensemble instrumental

Concerto desenvolvido en colaboración co *Curs Internacional de Composició Barcelona Modern 7ª edición Francesco FILIDEI / Oscar BIANCHI*

Antigas tradicións musicais mestúranse con arquivos sonoros –históricos, de diversas comunidades, de músicas ou de interaccións persoais con diferentes individuos e situacións- enriquecendo e contextualizando a proposta sonora. Escalas ou instrumentos de diferentes etnias. Experiencias colectivas de orixe popular. A vivencia rítmica que provén da danza. Etc.

+=EGJA9K H=J<A<9K reflexiona sobre o illamento e a desconexión co pasado nas sociedades contemporáneas. A perda de identidade nun presente que arroia con forza e dunhas prácticas culturais que nos escinden da historia. Cando o presente infinito erosiona a experiencia do tránsito, e a viaxe e a transformación son substituídas pola sucesión de etapas que se cancelan, a memoria é o único arquivo sempre vivo dos nosos rastros que pode manter e renovar o seu significado para nós e para os demais.

Pero a memoria non só arquiva: lembra para anticipar e crear o futuro, vai e vén, relacionando as pegadas que nos permiten imaxinar. Un cerebro que fóra das nosas

neuronas amplía a rede de relacións que establecemos en todos os campos de experiencia. Quen non lembre nada será escravo do presente e non poderá imaxinar ningún futuro.

Borrar lembranzas foi un soño totalitario recorrente. E agora moitas memorias están a ser eliminadas ou pasaron a ser subterráneas e subsisten na esfera privada de certas comunidades. Unha memoria que está a ser constantemente roubada elude partes da identidade que non se teñen en consideración, nin son documentadas, nin escoitadas, nin conservadas polas esferas políticas nin académicas. A memoria crea o futuro: transmisión, interrogación e transformación. Namentres o presente en suspensión do capitalismo global imposibilita a perda de tempo.

Fernando Garnero (Argentina, 1976) *!GFLJ9;;GDHG* (2020) saxofón, percusión e dispositivo electroacústico
Jo«o Quinteiro (Portugal, 1984) *!9FCБG '© °' K;GDL9±* (2020) saxofón e percusión
Mauricio Pauly (Costa Rica, 1976) *2@=2@J=K@AF?>DGGJ* (2015) dúo amplificado (saxofón e percusión), electrónica en vivo e cinta
Pedro Garc²a Velasquez (Colombia, 1984) *+=EGJA9 H=J<A<9×* (2021) clarinete, saxofón, viola, baixo eléctrico, percusión e electrónica

*Estrea absoluta; Encomenda de Vertixe Sonora

VERTIXE SONORA Jorge López *;D9JAF=L=Ï* Pablo Coello *K9PG>ƐF* | Aglaya González *NAGD9Ï*
Guilherme Lapa *:9APG =Dƌ;LJA;G Ï* Diego Ventoso *H=J;MKAƐF Ï* Iván Ferrer *E=<AGK =D=;LJƐFA;GK*

O mítico Simurg iraniano

Concerto 3. Domingo 28 Marzo ás 19:00 horas

Murmurio no solpor para ensemble instrumental

O voo milimétricamente sincronizado de miles de chirlomirlos é un espectáculo extremadamente fermoso que ás veces pode resultar aterrador. Un murmurio que coma un sol negro e dinámico toma o solpor para formar un paxaro xigante como o mítico simurg. O chirlomirlo, o estorniño común (Sturnus vulgaris) foi descrito por primeira vez en 1758 polo naturalista sueco Carl von Linné (Charles Linnaeus) no seu *1QKL=E9 F9LMJg¡*

Se as manobras do estorniño teñen unha complexidade abraiante os procesos subxacentes aínda son un misterio. Desenvolvido por un superorganismo da complexidade da información integrada... está formado por un rabaño de millóns ou por un só organismo?

Para estudar este movemento coordinado Craig Reynolds deseñou o *>DG;CAF?¡* un modelo computacional que recrea o comportamento colectivo de aves, insectos e peixes, entre outros. Das súas observacións establecéronse tres regras básicas: primeira, as entidades manteñen unha separación mínima de veciñanza; segunda, a dirección do grupo é a media total dos veciños; e terceira as entidades manténñense xuntas (non superan unha separación máxima). Malia ao que poderiamos pensar, neste fenómeno non hai líderes, pero os patróns

ρ

ρ

colectivos de afluencia xorden das interaccións locais entre individuos de tal xeito que a información se estenden dilixentemente polo grupo.

As conclusións de Craig Reynolds cecáis sexan aplicables ao estudo doutras formas de intelixencia colectiva, como no caso dos humanos. Por poñer un exemplo: que pasa cos contextos de creación musical contemporánea e experimental? Poderíamos contemplar os movementos e as interaccións dos distintos integrantes e colectivos que conforman as entidades de desenvolvemento na música actual coma os dun superorganismo de asombrosa complexidade tal e como acontece no caso dos chirlomirlos?

Este concerto que presenta cinco estreas mundiais de compositores de países iberoamericanos (Brasil, Arxentina, Chile, Colombia, España) pode ser unha magnífica oportunidade para testalo.

Felipe de Almeida Ribeiro (Brasil, 1980) *#9JL@K@AFe** (2020)
Federico N¼¶ez (Arxentina, 1976) *+MJEMJAG FG KGDHGJ*** (2020)
Jerem²as Iturra[1] (Chile, 1983) *2PLMDG HGJ <=L=JEAF9J*** (2021)
Juan Camilo Hern§ndez[1] (Colombia, 1982) *2PLMDG HGJ <=L=JEAF9J*** (2021)
Hugo G·mez-Chao (España, 1995) *1R=F= '4*** (2021)

*Estrea absoluta. Colaboración con Mixtur
**Estrea absoluta. Encomenda de Vertixe Sonora
[1]Co apoio financeiro da SACEM, “Société des auteurs, compositeurs et éditeurs de musique” (Francia) para a encomenda, composición, produción e interpretación.

VERTIXE SONORA
Hugo Gómez-Chao, director
Adriana Aranda *KGHJ9FG* | Clara Saleiro *›J9ML9* | Pablo Coello *K9PG›ƐF* | Jesús Coello *›9?GL* | Roberto Alonso, Raquel Areal *NAGDPF* | Cristina Santos *NAGD9* | Thomas Piel *NAGDGF;@=DG* | Carlos Méndez *;GFLJ9:9APG* | David Durán *HA9FG* | Diego Ventoso *H=J;MKAƐF* | Ángel Faraldo *=D=;LJƐFA;9*

Vertixe sonora

Desde a súa aparición en 2011, Vertixe Sonora converteuse nun auténtico revulsivo da sociedade galega. A súa presenza en todo o territorio e a permanente estrea de novas obras permite que Galicia participe da creación sonora internacional cun protagonismo activo e desafiante. Un referente insubstituíble para a última xeración internacional de compositores que atopa nas súas producións a oportunidade de desenvolver propostas musicais cunha perspectiva global e en permanente estado de convulsión, na procura da excelencia artística.

Vertixe Sonora desenvolve unha programación diversificada que dinamiza o ecosistema musical europeo, favorecendo o intercambio e a cohesión a través da música do noso tempo. O ciclo Música e Arte: Correspondencias Sonoras no CGAC, Do Audible (encontro entre a música, a ciencia, a arte e o pensamento contemporáneos), o Festival MIHLSonsXXI na cidade de Lugo e o Festival Internacional de Creación de Música Contemporánea Vertixe Sonora son algunhas das contribucións que están a renovar a audiencia musical en Galicia.

Premio Martín Códax 2016 de Música clásica contemporánea, realizou 135 estreas absolutas de compositores de 32 países. En España levou o seu repertorio á Mostra Sonora de Sueca, Festival XXXVI Encontre Internacional de Compositores en Mallorca, Ciclo BBVA de Música Contemporánea de Bilbao, Festival SON de Madrid, Festival SMASH de San Sebastián, Festival Bernaola de Vitoria, ensemble residente do Festival MIXTUR de Barcelona e no XXVII Premio Novos Compositores Fundación SGAE_CNDM 2016 no Auditorio 400 do Museo Nacional do Centro de Arte Reina Sofía.

O seu recoñecemento internacional permitiulle estar presente no Festival Oh Ton de Oldenburg (Alemaña), Festival Electr()cution de Brest (Francia), Levande Musik en Goteborg e Samtida Musik de Estocolmo (Suecia), Festival Síntese en Garda e Castelo

Branco (Portugal), Festival de Música Nueva de Monterrey (México) ou CSUF New Music Series do Meng Fall Fullerton en California (EE.UU), ensemble residente do Festival SoundSCAPE de Cesena (Italia).

O 2019 levounos ao Festival Callejón del Ruído en Guanajuato (México), ao Festival Música Viva en Lisboa (Portugal) e ás cidades de Basilea (Suíza), O Porto (Portugal) e Strasburgo (Francia).

O seu labor foi recollido nos documental Correspondencias Sonoras (2013) de Manuel Do Río e son[UT]opías (2014), de campUSCulturae, na Universidade de Santiago de Compostela. Manuel del Río presentou en outubro o ~~seu novo~~ documental *#FJAIM= 6¡ +9;P9K¡ DAJ9 <G <=K=JLG* (2020), que gravou conmemorando o 60 aniversario do nacemento do compositor e produciu o ensemble co gallo do aniversario do pasamento do compositor.

Entre as gravacións realizadas destacan o ciclo Die Wanderung da compositora Lula Romero en *'FK G>>=F=* para WERGO e *2@= <AE=FKAGF G> >J9?AD=* monográfico sobre o compositor mexicano Víctor Ibarra para NEOS.